

**การพัฒนาทุนมนุษย์ตามแนวพุทธเพื่อเพิ่มศักยภาพการปฏิบัติงาน
ของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี***
HUMAN CAPITAL DEVELOPMENT ACCORDING TO BUDDHISM
FOR INCREASING THE PERSONNEL PERFORMANCE OF PATHUM THANI
PROVINCIAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION

กนกนุช ตันเจริญ, สุรพล สุยะพรหม, เกียรติศักดิ์ สุขเหลืออง
Kanoknuch Tonjaroen, Surapon Suyaprom, Kietsisak Suklueang
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Corresponding Author E-mail: niyanan.ka@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. ศึกษาศักยภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี 2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี 3. นำเสนอการพัฒนาทุนมนุษย์ตามแนวพุทธเพื่อเพิ่มศักยภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี การวิจัยเป็นแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวคือ บุคลากรของการบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี 278 คน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือผู้ทรงคุณวุฒิขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานีนักวิชาการและผู้มีส่วนได้เสีย เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 18 รูปหรือคน ด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และการสนทนากลุ่มเฉพาะจำนวน 9 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ศักยภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ปัจจัยการพัฒนาทุนมนุษย์ และหลักไตรสิกขา ส่งผลต่อศักยภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานีทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 โดยปัจจัยการพัฒนาทุนมนุษย์ ทำนายความผันแปรได้ร้อยละ 60.2 ปัจจัยหลักไตรสิกขา ทำนายได้ร้อยละ 71.1 3. การพัฒนาทุนมนุษย์ตามแนวพุทธเพื่อเพิ่มศักยภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี พบว่า ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ มีการพัฒนาการปฏิบัติงานในเชิงรุก ด้านการยึดมั่นในความถูกต้อง

และจริยธรรม มีการปฏิบัติงานโดยเน้นความโปร่งใส ด้านความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน มีความตั้งใจค้นคว้าหาความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ด้านการบริการเป็นเลิศ มีการบริการด้วยความเต็มใจ สะดวกรวดเร็ว และทันเวลา ด้านการทำงานเป็นทีม มีการส่งเสริมสัมพันธ์ภาพกับทีมและผู้เกี่ยวข้อง ช่วยเหลือประสานรอยร้าว คลี่คลายแก้ไขข้อขัดแย้ง

คำสำคัญ: การพัฒนาทุนมนุษย์; แนวพุทธ; ศักยภาพการปฏิบัติงาน; องค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี

Abstract

Objectives of this research article were: 1. To study the personnel performance of Pathum Thani Provincial Administrative Organization. 2. To study the factors affecting the personnel performance of Pathum Thani Provincial Administrative Organization. 3. To propose the human capital development according to Buddhism for increasing the personnel performance potentials of Pathum Thani Provincial Administrative Organization. Research methodology was the mixed methods. The Quantitative research, data were collected from 278 samples, personnel of Pathum Thani Provincial Administrative Organization, by 5-level rating questionnaire and analyzed by frequency, percentage, mean, and standard deviation, and multiple regression analysis. The Qualitative research, data were collected from 18 key informants who were experts from the Pathum Thani Provincial Administrative Organization, academicians and stakeholders by in-depth interviewing by using a structured interview script and from 9 participants in focus group discussions. Data were analyzed by content descriptive interpretation.

Findings were as follows: 1. The performance potential of the personnel of Pathum Thani Provincial Administrative Organization in all aspects, was at a high level. 2. Factors affecting the performance potential of personnel of Pathum Thani Provincial Administrative Organization was found that human capital development and Ti-sikkha principle affected the performance potential of personnel of Pathum Thani Provincial Administrative Organization in all aspects significantly at the 0.01 level, human capital

development could jointly predict the variance by 60.2 percent but for Ti-sikkha 71.1 percent. Therefore, hypothesis was accepted. 3. Human capital development according to Buddhism to increase the potential of personnel of Pathum Thani Provincial Administrative Organization was found that in terms of results-oriented, there was proactive development of work performance. In terms of adherence to correctness and ethics, work was performed with an emphasis on transparency. In terms of understanding the organization and work systems, there was the intention to search for new knowledge and technologies. In terms of excellent service, there was willingness to provide service, convenient, fast, and timely. In terms of teamwork, there was promotion of relationships with teams and related persons, helping to heal cracks and to resolve conflicts.

Keywords: Human Capital Development; Buddhism; Performance; Pathum Thani Provincial Administrative Organization

บทนำ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้น ตามความในพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 มีความตอนหนึ่งว่า โดยที่สภาผู้แทนราษฎรถวายคำปรึกษาว่า เป็นการสมควรที่จะจัดวางระเบียบการปกครองท้องถิ่น ให้เหมาะสมแก่ความต้องการแห่งสมัย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและคำยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร (พระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พุทธศักราช 2476, 2477)

องค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานีเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีระบบบริหารจัดการที่ดี โดยปฏิบัติตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 45 ซึ่งกำหนดอำนาจหน้าที่ชัดเจน ได้แก่ การตราข้อบัญญัติ การจัดทำและประสานแผนพัฒนา สนับสนุนการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับสภาตำบลและองค์กรอื่น การแบ่งสรรงบประมาณ การคุ้มครองและดูแลทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งการดำเนินกิจกรรมอื่นตามที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง จัดทำกิจกรรมอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด (พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540, 2540)

องค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานีได้ดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ โดยผู้บริหารร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ของประชาชน ผู้บริหารจำเป็นต้องมีทั้งความรู้ ทักษะ และจิตสาธารณะ ซึ่งสามารถพัฒนาได้หากมีระบบและกลไกที่เหมาะสม การพัฒนาผู้บริหารทุกระดับจะช่วยผลักดันองค์กรให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความสามารถในการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรขึ้นอยู่กับนโยบายของผู้บริหารระดับสูง และความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาและพระพุทธศาสนา อย่างไรก็ตาม ปัญหาไม่ได้อยู่ที่ความพร้อมขององค์กร แต่เป็นเพราะขาดการประยุกต์หลักธรรมและศาสตร์การบริหารจึงยังมีระบบอุปถัมภ์และขาดเครื่องมือที่ดีในการบริหารทรัพยากรบุคคล (เสนห์ จุ้ยโต, 2553)

การพัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดยังมีปัจจัยอีกหลายปัจจัย ที่สำคัญ เช่น การอาศัยหลักของการพัฒนาทุนมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพ ที่มีกระบวนการคือ การฝึกอบรม การศึกษาและการพัฒนา (Nadler, 1980) รวมไปถึงการบูรณาการหลักพุทธธรรมได้แก่หลักไตรสิกขา ศีลสมาธิ ปัญญา (ที.ปา. 11/228/259) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการพัฒนาทุนมนุษย์ตามแนวพุทธเพื่อเพิ่มศักยภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี ด้วยเห็นว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานีได้มีการบริหารจัดการในส่วนของการพัฒนาทุนมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพโดยใช้นโยบายและองค์ประกอบอื่นๆ ที่สำคัญเพื่อให้บุคลากรได้มีศักยภาพตามที่ต้องการ กล่าวคือ สามารถปฏิบัติงานโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ มีความยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม มีความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน มีทักษะในการบริการเป็นเลิศ และมีทักษะในการทำงานเป็นทีม ซึ่งหากมีการศึกษาวิจัยอย่างถี่ถ้วนแล้ว จะสามารถนำเอาผลการวิจัยมาสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ที่เป็นแนวทางในการพัฒนาทุนมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพโดยใช้หลักพุทธธรรมเข้ามาประยุกต์ใช้ในการบริหาร ซึ่งจะส่งผลให้บุคลากรได้มีศักยภาพในระดับสูงอย่างที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดต้องการ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี
3. เพื่อนำเสนอการพัฒนาทุนมนุษย์ตามแนวพุทธเพื่อเพิ่มศักยภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นแบบผสมวิธี ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ การเลือกประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยได้ยึดวัตถุประสงค์การวิจัยเป็นหลัก โดยเลือกเฉพาะผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานวิจัยโดยตรง

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร ได้แก่ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี จำนวน 901 คน (องค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี, 2567)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 278 คน ทำการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 18 รูปหรือคน ผู้วิจัยได้เลือกโดยเจาะจง ประกอบด้วย ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี จำนวน 6 คน นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 3 คน นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 3 รูปหรือคน ผู้กำหนดนโยบายท้องถิ่น จำนวน 3 คน และผู้แทนประชาชน จำนวน 3 คน สำหรับสนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้วิจัยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 รูปหรือคน ซึ่งมีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีประสบการณ์ตรงในด้านรัฐประศาสนศาสตร์และพระพุทธศาสนา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับมาใช้เป็นเครื่องมือหลัก โดยผ่านการพิจารณาความเที่ยงตรงระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเชิงเนื้อหา (IOC) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 จากนั้นได้ทำการทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมายจริง ผลการทดสอบพบว่าเครื่องมือมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับอยู่ที่ 0.974

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างซึ่งได้รับการตรวจสอบด้านเนื้อหาและความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านเช่นกัน เพื่อรับรองคุณภาพของข้อมูลและความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นบุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี จำนวน 278 คน และสามารถรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนได้ครบถ้วนทุกฉบับ

4.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 ราย โดยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง พร้อมทั้งจดบันทึกและบันทึกเสียงประกอบ ก่อนนำข้อมูลที่ได้มาถอดความ และสังเคราะห์สาระสำคัญตามประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย จากนั้นได้จัดการสนทนากลุ่มเฉพาะกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 รูปหรือคน เพื่อให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมและยืนยันองค์ความรู้

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติที่เหมาะสมกับงานวิจัยด้านสังคมศาสตร์ ใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนสถิติอนุมาน ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

5.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดหมวดหมู่ข้อมูลตามประเด็นสำคัญที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาและตีความสาระสำคัญจากข้อมูลสัมภาษณ์อย่างเป็นระบบ

ผลการวิจัย

1. ศักยภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม ด้านการบริการเป็นเลิศ และด้านการทำงาน เป็นทีมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความเข้าใจในองค์กรและระบบงานอยู่ในระดับปานกลาง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับศักยภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวม

ที่	ศักยภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี	ระดับการปฏิบัติ		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.	ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์	3.59	0.73	มาก
2.	ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม	3.51	0.74	มาก
3.	ด้านความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน	3.49	0.71	ปานกลาง
4.	ด้านการบริการเป็นเลิศ	3.94	0.69	มาก
5.	ด้านการทำงานเป็นทีม	3.83	0.65	มาก
ภาพรวม		3.67	0.64	มาก

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี พบว่า การพัฒนาทุนมนุษย์ส่งผลต่อศักยภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานีทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และสามารถร่วมกัน

ทำนายความแปรปรวนได้ร้อยละ 60.2 หลักไตรสิกขา ส่งผลต่อศักยภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานีทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และสามารถร่วมกันทำนายความแปรปรวนได้ร้อยละ 71.1 ในทางปฏิบัติ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการฝึกอบรม ฝึกอบรมความเชี่ยวชาญในสายงาน ด้านการศึกษา สนับสนุนให้บุคลากรได้ศึกษาต่อ ด้านการพัฒนา พัฒนาทักษะในการปฏิบัติงานและภาวะผู้นำ หลักไตรสิกขา ด้านศีล กำหนดให้บุคลากรปฏิบัติตามหลักศีลธรรม ด้านสมาธิ ส่งเสริมให้บุคลากรใช้สมาธิในการปฏิบัติงาน ด้านปัญญา ส่งเสริมให้บุคลากรแก้ไขปัญหาด้วยปัญญา

3. การพัฒนาทุนมนุษย์ตามแนวพุทธเพื่อเพิ่มศักยภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี พบว่า 1. การพัฒนาทุนมนุษย์ ด้านการฝึกอบรม องค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี มีการวางแผนฝึกอบรมอยู่เสมอ ด้านการศึกษามีการส่งเสริมให้บุคลากรได้พัฒนาตนเองให้มีศึกษาในระดับที่สูงขึ้น ด้านการพัฒนามีการวางแผนพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นรูปธรรม 2. หลักไตรสิกขา ด้านศีล มีการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ อย่างเคร่งครัด ด้านสมาธิ มีการฝึกอบรมพัฒนาจิตใจกระตือรือร้นของตนเอง ให้มีความมั่นคง ด้านปัญญา มีการส่งเสริมให้บุคลากรสนใจใฝ่รู้แสวงหาความรู้ทางการบริหารอยู่เสมอ 3. ศักยภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานีด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ มีการพัฒนาการปฏิบัติงานในเชิงรุก ใช้ศักยภาพในการแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงาน ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม มีการปฏิบัติงานโดยเน้นความโปร่งใส ด้านความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน มีความตั้งใจค้นคว้าหาความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อพัฒนางานอยู่เสมอ ด้านการบริการเป็นเลิศมีการบริการด้วยความเต็มใจ สะดวกรวดเร็ว และทันเวลา ด้านการทำงานเป็นทีม มีการส่งเสริมสัมพันธ์ภาพกับทีมและผู้เกี่ยวข้อง ช่วยเหลือประสานรอยร้าว คลี่คลายแก้ไขข้อขัดแย้ง มีจิตสำนึกความเป็นหนึ่งเดียวขององค์กร

อภิปรายผลการวิจัย

1. ศักยภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานีชี้ให้เห็นว่า การให้บริการเป็นปัจจัยสำคัญที่จะบ่งบอกว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดทำหน้าที่เพื่อประชาชนได้มากน้อยเพียงใด ซึ่งศักยภาพการปฏิบัติงานจะเกิดขึ้นได้ก็ต้องมีกระบวนการในการพัฒนาศักยภาพนั่นเอง จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า องค์ประกอบของศักยภาพการปฏิบัติงานที่พึงประสงค์และองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ดำเนินการจนเห็นผลในเชิงประจักษ์ คือ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม ความเข้าใจในระบบองค์กรและระบบงาน การบริการเป็นเลิศ และการทำงานเป็นทีม

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระพงษ์ศักดิ์ สนมมโน (2564) ได้วิจัยเรื่อง พุทธธรรมมาภิบาล เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดสระแก้ว ผลการวิจัยพบว่า มีรูปแบบเช่นเดียวกัน 5 ด้าน ประกอบด้วย 1. การมุ่งผลสัมฤทธิ์ 2. การยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม 3. ความเข้าใจในระบบองค์กรและระบบงาน 4. การบริการเป็นเลิศ 5. การทำงานเป็นทีม เป็นผลมาจากการพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีศักยภาพสูง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของชญา ศิริภิรมย์ (2565) ที่ได้วิจัยเรื่อง การส่งเสริมสมรรถนะบุคลากรของธุรกิจประกันวินาศภัยตามแนวพระพุทธศาสนา ผลการวิจัยพบว่า 1. ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ส่งเสริมให้มีการบริหารงานโดยเน้นที่ผลงานให้อิสรระในการทำงาน 2. ด้านการบริการที่ดี ส่งเสริมให้มีการบริการแบบ One Stop Service มีการบริการที่รวดเร็วฉับไว 3. ด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ ส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถด้านงานประกันวินาศภัยเป็นอย่างดี 4. ด้านจริยธรรม ส่งเสริมให้บุคลากรให้ปฏิบัติตามหลักจริยธรรมขององค์กร ยึดมั่นในหลักศีลธรรม 5. ด้านความร่วมมือร่วมใจ ส่งเสริมบุคลากรได้ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีทักษะในการทำงานเป็น

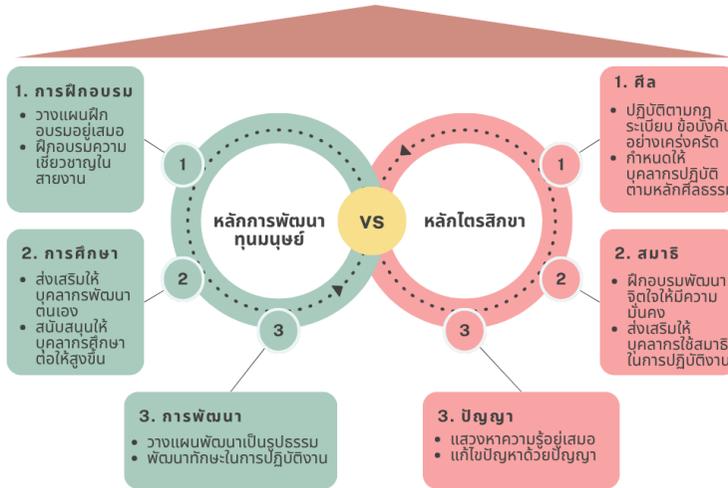
2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาทุนมนุษย์ ส่งผลต่อศักยภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี ทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และสามารถร่วมกันทำนายศักยภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี ได้สูงถึงร้อยละ 60.2 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก องค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี ได้มีการวางแผนพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นรูปธรรม ส่งเสริมและผลักดันให้บุคลากรได้ทำแผนพัฒนาตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพีระ อุดมกิจสกุล (2566) ได้วิจัยเรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของบริษัทไปรษณีย์ไทย ดิสทริบิวชั่น จำกัด ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการฝึกอบรมและด้านการพัฒนา ส่งผลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของบริษัทไปรษณีย์ไทย ดิสทริบิวชั่น จำกัด ที่ระดับ 0.01 ส่วนหลักไตรสิกขาส่งผลต่อศักยภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานีทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และสามารถร่วมกันทำนายศักยภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี ได้สูงถึงร้อยละ 71.1 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศศิพัชร์ วัฒนวิวงศ์ (2564) ที่ได้วิจัยเรื่อง พุทธบูรณาการส่งเสริมนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอย่างยั่งยืนในบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ไตรสิกขามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และสามารถอธิบายความแปรปรวนของปัจจัยที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอย่างยั่งยืนในบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่จังหวัดนครราชสีมา ได้ร้อยละ 98

3. การพัฒนาทุนมนุษย์ตามแนวพุทธเพื่อเพิ่มศักยภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี มีผลปรากฏในแต่ละด้าน ประกอบด้วย 1. ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ได้มีการพัฒนาการปฏิบัติงานในเชิงรุก มีการกำหนดเป้าหมายการทำงานที่ชัดเจน 2. ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม มีการปฏิบัติงานโดยเน้นความโปร่งใส 3. ด้านความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน มีความตั้งใจค้นคว้าหาความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ 4. ด้านการบริการเป็นเลิศ ได้มีการบริการด้วยความเต็มใจ สะดวกรวดเร็วและทันเวลา 5. ด้านการทำงานเป็นทีม ได้มีการส่งเสริมสัมพันธ์ภาพกับทีมและผู้เกี่ยวข้อง มีจิตสำนึกความเป็นหนึ่งเดียวขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิชาพัทธ์ คำดี (2566) ที่ได้วิจัยเรื่อง การบูรณาการหลักพุทธจริยธรรมเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน ผลการวิจัยพบว่า ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ผลลัพธ์ของงานเพิ่มมากขึ้นทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม บุคลากรปฏิบัติตามระเบียบวินัยขององค์กร ด้านความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน บุคลากรมีความรู้และความเข้าใจในระบบงานได้เป็นอย่างดี ด้านการบริการเป็นเลิศ ประชาชนได้รับการบริการที่ดี ด้านการทำงานเป็นทีม บุคลากรสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังสอดคล้องกับการวิจัยของมาลัย สาแก้ว (2566) ที่ได้วิจัยเรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน ผลการศึกษาพบว่า 1. ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ มีความละเอียดรอบคอบเอาใจใส่ตรวจสอบความถูกต้อง 2. ด้านการยึดมั่นในความถูกต้อง มีกำลังใจในการปฏิบัติงานที่เข้มแข็ง 3. ด้านการเข้าใจในระบบองค์กรและระบบงาน ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเข้ากับการปฏิบัติงาน มี 4. ด้านการบริการเป็นเลิศ ให้บริการอย่างท่อมเท 5. ด้านการทำงานเป็นทีม ช่วยให้ทีมงานตามเป้าหมาย

องค์ความรู้จากการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสังเคราะห์องค์ความรู้จากผลการศึกษา และจัดการสนทนากลุ่มเฉพาะกับผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ตรงในประเด็นที่เกี่ยวข้องเพื่อนำข้อเสนอแนะที่ได้รับมาปรับปรุงองค์ความรู้ให้มีความครบถ้วนและสมบูรณ์ยิ่งขึ้นก่อนจัดทำเป็นแผนภาพสังเคราะห์องค์ความรู้ดังต่อไปนี้

การพัฒนาทุนมนุษย์ตามแนวพรเพื่อเพิ่มศักยภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากแผนภาพที่ 1 สามารถอธิบายรายละเอียดของแผนภาพได้ดังต่อไปนี้

1. การประยุกต์ใช้การพัฒนาทุนมนุษย์มีหลักการประยุกต์ใช้ คือ ด้านการฝึกอบรม มีหลักการที่สำคัญคือ วางแผนฝึกอบรมอยู่เสมอ และฝึกอบรมความเชี่ยวชาญในสายงาน ด้านการศึกษา มีหลักการที่สำคัญคือ ส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเอง และสนับสนุนให้บุคลากรศึกษาต่อให้สูงขึ้น ส่วนด้านการพัฒนา มีหลักการที่สำคัญคือ วางแผนพัฒนาเป็นรูปธรรม และพัฒนาทักษะในการปฏิบัติงาน

2. การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขา มีหลักการประยุกต์ใช้ดังนี้ ด้านศีล ภาวนา ระเบียบ ข้อบังคับ มีหลักการที่สำคัญคือ ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ อย่างเคร่งครัด และกำหนดให้บุคลากรปฏิบัติตามหลักศีลธรรม ด้านสมาธิ ความตั้งใจมั่น มีหลักการที่สำคัญคือ ฝึกอบรมพัฒนาจิตใจให้มีความมั่นคง และส่งเสริมให้บุคลากรใช้สมาธิในการปฏิบัติงาน ส่วนด้านปัญญา ความฉลาด ในการแก้ปัญหา มีหลักการที่สำคัญคือ แสวงหาความรู้อยู่เสมอ และแก้ไขปัญหา ด้วยปัญญา

3. บุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานีเมื่อได้รับการส่งเสริมด้วยการประยุกต์ใช้การพัฒนาทุนมนุษย์และหลักไตรสิกขา แล้ว จะส่งผลให้บุคลากร มีสมรรถนะอันพึงประสงค์ดังนี้ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ บุคลากรมีพัฒนาการ ปฏิบัติงานในเชิงรุก และมีการกำหนดเป้าหมายการทำงานที่ชัดเจน ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม บุคลากรปฏิบัติงานโดยเน้นความโปร่งใสและ ปฏิบัติงานตามหลักคุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการ ด้านความเข้าใจ ในองค์กรและระบบงาน บุคลากรตั้งใจค้นคว้าหาความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ อยู่เสมอ และมีความสามารถในการประสานงาน ด้านการบริการเป็นเลิศ บุคลากรบริการด้วยความเต็มใจ สะดวกรวดเร็ว และทันเวลา มีใจรักในการ ให้บริการ ด้านการทำงานเป็นทีม บุคลากรส่งเสริมสัมพันธ์ภาพกับทีมและ ผู้เกี่ยวข้องและมีความร่วมมือในการทำงานร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. องค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี ควรมีการพัฒนาทุนมนุษย์ ด้านการพัฒนา เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้บุคลากรได้พัฒนาผลงานของตนเองเพื่อเลื่อนขั้นตำแหน่ง ซึ่งจะเป็น การสนับสนุนให้บุคลากรได้พัฒนาทักษะการปฏิบัติงานของตนเองอยู่เสมอ

2. องค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี ควรมีการปฏิบัติตามหลักไตรสิกขา ด้านสมาธิ ความตั้งใจมั่น เพื่อให้บุคลากรรู้จักวางใจเป็นกลางปฏิบัติงานด้วยความจดจ่อเอา ใจใส่ และยึดมั่นอยู่ในหลักจริยธรรมขององค์กรอย่างเคร่งครัดมากขึ้น

3. องค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี ควรมีการปฏิบัติงานของบุคลากร ด้านความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน ให้บุคลากรเข้าใจความสัมพันธ์เชิงอำนาจของ

ผู้มีบทบาทสำคัญในองค์กรของตนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อประสานภารกิจ การปฏิบัติงานตามแผนและโครงการ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. องค์กรบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี ควรส่งเสริมศักยภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ โดยสนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายตามแผนงานและโครงการในระยะเวลาที่กำหนด

2. องค์กรบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี ควรส่งเสริมศักยภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม โดยส่งเสริมให้บุคลากรยึดมั่นในหลักจริยธรรมตามประมวลจริยธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. องค์กรบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี ควรส่งเสริมศักยภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร ด้านความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน โดยเสริมสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์เชิงอำนาจของผู้มีบทบาทสำคัญในองค์กรของตนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อประสานภารกิจ การปฏิบัติงานตามแผนและโครงการ

4. องค์กรบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี ควรส่งเสริมศักยภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร ด้านการบริการเป็นเลิศ โดยเน้นสร้างและพัฒนาองค์ความรู้เสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งในด้านต่าง ๆ ด้วยกระบวนการต่าง ๆ เช่น การสัมมนา การจัดอบรมให้ความรู้ด้านการบริการที่ดี แก่ประชาชน

5. องค์กรบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี ควรส่งเสริมศักยภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร ด้านการทำงานเป็นทีม โดยมุ่งเน้นการอำนวยความสะดวกแก่ทุกฝ่ายทุกภาคส่วนอย่างสร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการประยุกต์หลักไตรสิกขาในการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นตามหลักอิทธิบาท 4

3. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการเรียนรู้ในองค์กรด้วยแนวพุทธบูรณาการเพื่อสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ มุ่งเน้นการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ภายในองค์กร

เอกสารอ้างอิง

- เสนห์ จัยโต. (2553). การพัฒนาขีดสมรรถนะบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *วารสารการจัดการสมัยใหม่*, (8)2, 33-68.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี. (2567). *อัตรากำลัง 3 ปี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567-2569*. สืบค้น 10 มกราคม 2567 จาก <https://shorturl.asia/JzELI>
- พระพงษ์ศักดิ์ สนตมโน. (2564). *พุทธธรรมาภิบาลเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดสระแก้ว* (ดุสิตนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ชญณา ศิริภิรมย์. (2565). *การส่งเสริมสมรรถนะบุคลากรของธุรกิจประกันวินาศภัยตามแนวพระพุทธศาสนา* (ดุสิตนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พีระ อุดมกิจสกุล. (2566). *การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของบริษัทไปรษณีย์ไทย ดิสทริบิวชัน จำกัด* (ดุสิตนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ศศิพัชร์ วัฒนรวีวงศ์. (564). *พุทธบูรณาการส่งเสริมนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอย่างยั่งยืนในบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่จังหวัดนครราชสีมา* (ดุสิตนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ณิชาพัฒน์ คำดี. (2566). *การบูรณาการหลักพุทธจริยธรรมเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน* (ดุสิตนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มาลัย साแก้ว. (2566). *การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน* (ดุสิตนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกแปลไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่มที่ 11*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พุทธศักราช 2476. (2477, 24 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 51. หน้า 82.

พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540. (2540, 31 ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*.
เล่มที่ 114 ตอนที่ 62 ก. หน้า 12.

Nadler, L. (1980). *Corporate Human Resources Development: A Management Tool*. United States of America: McGraw-Hill.

Yamane, T. (1973). *Statistics: an introductory analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row.